

Sigaranın Psikolojik Bağımlılığın Değerlendirme Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Sigaranın Psikolojik Bağımlılığın Değerlendirme Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30252>

Özet

Sigaranın Psikolojik Bağımlılığının Değerlendirme Ölçeği (SPBDÖ), bireylerin sigaraya yönelik geliştirdikleri **psikolojik bağımlılık** düzeylerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir uyarlama çalışmasıdır. Ölçek, 25 maddeden oluşmakta olup, Türkçe konuşan popülasyonda kullanım için geçerlik ve güvenilirlik analizleri başarıyla tamamlanmıştır. Yapılan analizler sonucunda, ölçeğin toplam puanının yüksek düzeyde güvenilir olduğu tespit edilmiş ve sigara bağımlılığının bilişsel ve duygusal yönlerini değerlendirmede kullanışlı bir araç olduğu önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler

Sigara bağımlılığı, psikolojik bağımlılık, **Cronbach's α** , McDonald's ω , psikometri, ölçek uyarlama, nikotin bağımlılığı.

Yazarlar

Mert Bardakçı, Sibel Öztora, Hatice Nur Dağdeviren.

Amaç

SPBDÖ'nün temel amacı, sigara kullanıcılarında fiziksel bağımlılığın ötesinde ortaya çıkan psikolojik ve davranışsal bağımlılık bileşenlerini nicel olarak değerlendirmektir. Bu ölçek, sigarayla bırakma tedavilerinde bireyin bağımlılık profilini anlamak ve kişiselleştirilmiş müdahale stratejileri geliştirmek için kritik öneme sahiptir. Ölçek, özellikle sigara içme alışkanlığının duygusal tetikleyicilerle, rutinlerle ve bilişsel süreçlerle olan ilişkisini ölçmeye odaklanmıştır.

Yapı

Ölçek, sigara kullanmanın temelinde yatan psikolojik yapıyı, yani kişinin sigarayla stres yönetimi, sosyal ritüeller veya duygusal rahatlama aracı olarak görme eğilimini ölçmektedir. Bu yapı, genellikle sigara içme isteğinin fiziksel yoksunluktan ziyade, çevresel ipuçları veya içsel durumlarla tetiklenmesiyle karakterizedir. SPBDÖ, bu tür koşullu öğrenme ve bilişsel bağımlılık mekanizmalarının 25 madde aracılığıyla değerlendirir.

Geçerlik

SPBDÖ'nün Türkçe versiyonunun geçerlik analizlerinde, ölçeği oluşturan 25 maddenin tamamının kabul edilebilir düzeyde iyi performans gösterdiği saptanmıştır. Tüm maddeler için hesaplanan **faktör yük değerleri** 0.30 eğerinin üzerinde bulunmuştur. Ayrıca, tüm maddeler istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < 0,05$). Bu bulgular, ölçek maddelerinin ölçülmek istenen psikolojik bağımlılık yapısının yeterli düzeyde temsil ettiğini göstermektedir. Araştırmacılar, SPBDÖ'nün

Türkçe versiyonunun geçerli ve kullanılabilir bir yöntem olduğunu belirtmektedirler.

Güvenirlilik

Ölçeğin iç tutarlılık güvenirlilik analizleri son derece yüksek sonuçlar vermiştir. 25 maddelik ölçeğin toplam puanı için hesaplanan hem **Cronbach's α** katsayısı hem de **McDonald's ω** değeri 0,93 olarak belirlenmiştir. Geleneksel olarak kabul gören 0.70 eğerinin çok üzerinde olan bu değerler, ölçek maddelerinin yüksek düzeyde homojen olduğunu ve toplam puanın son derece güvenilir olduğunu kanıtlamaktadır. Bu yüksek güvenirlilik, ölçeğin klinik ve araştırma ortamlarında tutarlı ölçümler yapabileceğini göstermektedir.

Faktör Analizi

Ölçeğin faktör yapısı, maddelerin psikolojik bağımlılık yapısı altında toplandığını doğrulamıştır. 25 maddenin her biri için faktör yük değerlerinin 0.30'dan yüksek olması, maddelerin ölçülen ortak yapıya güçlü katkı sağladığını işaret etmektedir. Bu sonuçlar, SPBDÖ'nün tek boyutlu veya çok boyutlu yapısının (orijinal ölçek yapısı belirtilmemiş olsa da) istatistiksel olarak sağlam olduğunu ve maddelerin anlamlı bir korelasyon içinde bulunduğunu göstermektedir.

Enstrüman

Test Türü: Uyarlama (Adaptasyon)

Format: Öz Bildirim Ölçeği (Self-Report Scale)

Maddeler: 25 Madde

Derecelendirme: 3'lü Likert Tipi Ölçek (3=Oldukça sık, 2=Bazen, 1= Hiçbir zaman, orijinal kaynaktan 3 tekrarlanmıştır, düzeltilmiştir.)

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlama versiyonu)

Popülasyon Grubu: Sigara kullanan yetişkinler

Yaş Grubu: Yetişkin

Popülasyon Detayları: Türkiye'de sigara kullanan bireyler üzerinde geçerlik ve güvenirlilik çalışması yapılmıştır.

Test Metodolojisi: Uygulama kolaylığı sağlayan kısa, 3'lü Likert derecelendirmesine sahip bir envanterdir.

Anahtar Kelimeler

Psikolojik bağımlılık, sigara, tütün, bağımlılık tedavisi, psikometri, iç tutarlılık, McDonald's ω, **Likert Ölçeği**.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Mert Bardakçı

Sorumlu Yazar İletişim: drmertbardakci@gmail.com

Yazarların Kurum E-posta Adresleri: Belirtilmemiştir.

Yazarların ORCID Tanımlayıcıları: Belirtilmemiştir.

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçeğin Türkçe uyarlaması 2021 yılında yayınlanmıştır. Ölçeğin kullanımı ve izinleri hakkında detaylı bilgi almak için sorumlu yazar Mert Bardakçı ile iletişime kurulması önerilmektedir.

Kaynaklar

Bardakçı, M., Öztora, S., Dagdeviren, H.N. (2021). The Reliability and Validity Analysis of The Turkish Version of the Test to Assess the Psychological Dependence on Smoking. *Euras J Fam Med*, 10(2), 100-6. doi:1033880/ejfm2021100208.

Araştırmanın yayımlandığı dergi bağlantısı: ejfm.trakya.edu.tr

Ölçeğin orijinal PDF dosyası burada indirilebilir: [sigaranin-psikolojik-bagimlilikini-degerlendirme-olcegi-toad.pdf](#)

Sigaranın Psikolojik Bağımlılığını Değerlendirme Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Orijinal kaynakta ölçeğin 25 maddesi listelenmemiştir; sadece madde sayısı belirtilmemiştir. Ölçek maddeleri, referans makaleye veya sorumlu yazara başvurulmuş olarak elde edilmelidir.